

Αργά στην πολιτεία των κυκλαμίνων

Δεν ήταν τα γεράνια ή τα γιασεμιά. Μα τα κυκλάμινά της.
Σε γη ελεύθερη, σε γη δεμένη, οι μίσχοι ίσοι και στις δυο·
η πρώτη όμως μόνο στ' άρωμα τ' ουρανού. Ολάκερη η «πολιτεία των κυκλαμίνων»
–από το πιο γνωστό της τ' άνθος– να σ' αγκάλιαζε ξανά! Ολάκερη και λεύτερη
απ' τ' αλύχτισμα όσων τις ρίζες της ριζώσανε στη θλίψη.

Κι ό,τι ακολουθεί;

Μικρές και λίγο πιο μικρές εικόνες της γραφής.

–Γραφής εικόνα πρώτη–

Η μνήμη δε γιορτάζει. Και τώρα δεσ οδύνες που την πνίξανε δίχως ωδές·
ποτέ κι ας μη γιορτάζει μένει – για ό,τι είδε κι έζησε μιλά.
Που άλλοι δε πρόλαβαν να ζήσουν δυο φορές: τη λεύτερη στεριά,
τη θάλασσα που από μακριά φωνάζει κύματα γαλάζια και λευκά
κι απ' το φεγγάρι κάτω ασημιά,
ν' ανοίξουνε πανιά για τη δροσιά που κύλισε απάνω σε κορμιά
μεγάλων και μικρών, αντρών και γυναικών – στη θάλασσά της:

Κοίταξε πώς στα μάτια σε κοιτά

Πώς σου μιλά

Σα σε ρωτά αν ίδια με της ίδιας η ματιά σου μοιάζει

Τι να της τάξει

Και πώς να της γελά

Τη θάλασσά της κοίταξε με τα δικά σου κύματα

Που γνέθουν τα γαλάζια της κεντήματα

Και λίγο από τ' αλάτι της στα χείλη βάλε κι άστο να χαθεί

Και κοίτα τη, θάλασσα μια, καθόλου μακρινή
Κοίτα τη πώς σ' ανοίγεται γυμνή, ντυμένη, γιορτινή
Μαζί της ν' αρμενίζεις
Να την αγγίζεις

Στις γειτονιές της θάλασσάς γράψανε στίχους πορφυρούς, σεμνούς, απάνεμους και λίγο,
λίγο ξένους, κάποτε σα χαμένους. Κάποιοι λεπτοί σε λέξεις, κάποιους εσύ να πλέξεις.
Στίχους περαστικούς που ζουν για της γιορτής της τους χορούς.
Εικόνα πρώτη η θάλασσα που σ' ερωτεύτηκα κρυφά.
Στην ίδια θάλασσα πετούσες βότσαλα λευκά και μου μιλούσες
άλλοτε για τα πρόσφατα, καμιά φορά για τα παλιά που ζούσες.
Ίδια μακριά ίδια κοντά να χτίζω ό,τι από τη θάλασσα ζητούσες.

Αγρυπνά το μικρό σκοτάδι και σιγοτραγουδά:

Φεγγάρι μου μισό σα τόνος που κρυφά κυλά πάνω στο γράμμα απαλά
Φεγγάρι μου μικρό σαν ασημένια ηλιαχτίδα στο πρώτο φέγγος σ' είδα
Φεγγάρι μου στη χάση απάνω μια μάταιη ελπίδα των αστεριών αψίδα
Φεγγάρι μου στη φέξη να επιστρέφεις πάνω της τη ματιά να στρέφεις

Αγρυπνά το μικρό σκοτάδι αμίλητο:

Σιωπή, ακινησία
Κανείς να σε σηκώσει
Το χέρι να σου δώσει
Σιωπή, θυσία

Αγρυπνά το μικρό σκοτάδι μες τη μνήμη:

Οι μάνες δε κοιτούν τη θάλασσά σου πια
Σε μαύρα κύματα ντυμένες κάθε μια
Με μάτια που σωπαίνουν στη στεριά
Σε μαύρα κύματα ντυμένες στη στεριά
Ρωτάν για τα παιδιά τους αν θα 'ρθούν
Κι αν μας κοιτούν
Από ψηλά

Αγρυπνά το μικρό σου σκοτάδι μ' ένα κερί:

Η μικρή ψάθινη καρέκλα μπροστά από την κόκκινη κουρτίνα δε θα ξαναγελάσει. Το αδειανό πιάτο δε θα καθρεφτίσει το χαμόγελο. Στη μαύρη πόρτα ακουμπάς που κλείνει στη φυλακή της την αυλή που σε ρωτά αν θα 'ρθει η λευτεριά με μια μικρή βαρκούλα στη θάλασσά σου αν.

Αγρυπνά το μικρό σκοτάδι πριν το σκοτάδι:

Στα νερά σου μπήκε και ζωγράφησε την κίνηση της νύχτας. Σκιές που σκίζουν σε κομμάτια τα πανιά σου. Απ' τη ματιά σου κρύβουνε αυτή την άγια πλάση! Κυκλάμινο τ' Απρίλη μα κι ευχή να χαθώ μες τα βαθιά της μάτια τα γαλάζια – με χέρια περασμένα στα δικά σου. Στ' ανάκτορο των κοχυλιών της κατοικούν υγρά κυκλάμινα που μάθανε σ' έναν ρηχό κι απάτητο μαζί βυθό να ζουν. Μα μη κοιτάς αλλού το φως που 'ρχεται κοίτα απ' την αμέτρητη μικρή προβλήτα. Κύπρος κι αυτή.

Ίδιο καημό μοιράζει σ' αγέρα και στεριά. Ίδιο των νέων το φιλί κάτω απ' την ιερή ελιά. Η Κύπρος δε σε πρόδωσε ποτέ. Τα βράδια του καλοκαιριού, κοντά της και μακριά της, κείνο το αεράκι πάντα θα σου το θυμίζει.

Ούτε η θάλασσά της πήρε όσους μεγάλωσες. Ούτε η σκόνη που ξαπλώνει
σε φυλακές αόρατες και φανερές.

Μονάχη της απ' το 'να σώμα στ' άλλο. Και στο πικρό ξημέρωμα μονάχη.

Άκου ξανά τη θάλασσά της:

Ξάπλωσε απάνω στα κυματιστά μου μαξιλάρια

Τυλίξου με – σου λέει

Στα χείλη

Άκου τη σκουριασμένη γραμμή που τη χωρίζει απ' την ίδια της τη γη:

Στη λεύτερή μου πλάτη απλώσου

Περπάτα τη – σου λέει

Στο τέρμα της τ' ατσάλι κόψε που ματώνει

Άκου, αν θες, την πρώτη της Σελήνης τη βροχή:

Τράβηξέ με απάνω σου

Πλάσε με – σου λέει

Στ' άπειρο

Αργά, κίνησε ν' ακούσεις το δάκρυ της:

Κύλησέ με

Μακριά κύλησέ με – σου λέει

Για πάντα στέγνωσέ με

Δέξου με στο φλογερό σου κύμα. Κύμα σου κι εγώ. Να προσευχηθούμε για τ' αδέρφια μας.

Να γυρίσουν στο γλυκό χώμα. Δίπλα στην ελιά σου, που με τ' αλάτι ορθώνεται,

να ξαποστάσουν κάτω απ' τη Δόξα.

Δέξου με στη βαθυπράσινη αγκαλιά κάτω απ' τα ξάστερα νερά και πάνω τους.

Δέξου με στο βλέμμα κάτω απ' τα μαύρα μαντήλια που τους καρτερούν.

Δέξου και τη δική μου, όμοια με τη δική σου, θάλασσα, όχι μακριά.

Και τα κυκλάμινά της δέξου, δέξου κι αυτά.

Αργά,

στρώσε τον ουρανό με θάλασσα:

Με κείνη την ακανόνιστη δρασκελιά στο άκεντρο

Μου διηγείσαι τα σπίτια που αφήσαμε

Τα παραθύρια και τα πλατύσκαλά τους

Τον ασβέστη, τη σκόνη, τις αυλές

Πώς να σου ζητήσω συγγνώμη;

Αργά, φίλα με:

Θάλασσα κόρη

Στον Βράχο φίλα με

Με τα βελούδινα φιλιά

Των κυκλαμίνων

Αργά, κι απόψε:

Σ' έναν περίπατο στην κομμένη πόλη άναψα τσιγάρο. Σε σκέφτηκα ολόκορμη. Δίχως τις ρωγμές.

Δίπλα απ' το σπίτι με τις σφαίρες. Τώρα μισό κορμί ν' αναπνέει. Τ' άλλο πού είναι; Γιατί δε γυρνά;

Ξεμύτισε το φεγγάρι

Για το κλεφτό φιλί στην πρώτη Πύλη
Το δεύτερο στη δεύτερη
Το επόμενο στην τρίτη
Το άλλο στα σκαλιά μπροστά
Κι ο ήλιος της να σε κοιτά
Μέχρι να ξημερώσει

(Κοντά τέσσερις. Προσεύχομαι κι εγώ στο μικρό εκκλησάκι. Να ξανάρθω. Δε βρήκα κοχύλια σήμερα. Μια μόνο μικρή πέτρα. Και μία που δε κράτησα. Δε θα σε ψάξω πια σ' αυτή τη θάλασσα. Στην Αφροδίτη θα μιλώ πάνω στα κύματα πριν τον ενδέκατο παφλασμό τους.)

Αναπάντητα:

Που 'ναι τα όπλα μου;
Ποιοι μείνανε;
Πότε θα σας ξαναδώ;
Ζω;
Γιατί δε μου λέτε;

Εικόνα:

Το σπίτι αυτό πρέπει να σωθεί
Είναι η Ελλάδα το σπίτι αυτό
Το σπίτι αυτό σώθηκε
Εμείς το σώσαμε
Μας θυμάστε;
Εμείς το σώσαμε

Ιστορία:

Αγκάλιασα τη κατάλευκη μέρα. Με κέρασε καφέ στο μικρό τραπέζι πάνω στο γαλάζιο χαλί.

Γουλιά και κύμα.

Σ' ένα απόμερο σημείο της πόλης δίπλα στη θάλασσα, μου κρατά το χέρι.

Η Κύπρος. Σε λίγες μέρες θα φύγω – της λέω. Κι εγώ –μου λέει– θα φύγω

μα κι εδώ θα 'μαι.

Ο χρόνος περνά. Κι η μέρα. Το σκοτάδι διαπερνά και τα δυο ξανά και ξανά.

Δέντρο:

Ακίνητος ο χρόνος στο δέντρο με τα πρόσωπά τους.

Δίπλα τους –πρώτη φορά– διαβάζω τα μάτια τους.

Στην πλατεία. Να θυμηθούμε ό,τι δε ξεχνάμε κι ό,τι δε ξεχνιέται.

Χριστούγεννα κι η θάλασσα μακριά απ' τα πρόσωπα.

Δακρύζουμε στο κύμα της. Στ' αδειανά πιάτα στο τραπέζι.

Σα τα πρόσωπά τους.

(Μικρή παύση.)

(Μεγάλη παύση.)

Η θάλασσα διώχνει το χρώμα της, διάφανους τους θυμάται. Τη βλέπουν.

Δε θα φιλήσουνε τ' αλάτι της. Σηκώνουνε το βλέμμα μετά την προσευχή.

Ανάμνηση:

Ακούω τα κυκλάμινα στην πρωινή τους συναυλία. Ένα μόνο λείπει. Ξεκινούσε πρώτο παλιά. Μα

το 'κοψαν, το πέταξαν πέρα, κει που δε θα πάω. Τ' άλλα μου λεν πως τα βράδια γυρνά και τους

λέει κάθε φορά: δε θα ξανατραγουδήσω. Σκύβουν τα μάτια και του χαρίζουνε τη σιωπή τους.

Μικρός επίλογος:

Όλες αυτές τις νύχτες σχεδιάζω τη θάλασσά σου.

Η σκούρα της επιφάνεια σα δέρμα λείο, ζητά κι άλλες γραμμές, όχι λείες.

Ζητά να τη δω σαν ένα μεγάλο γαλανό παράπονο, μεγάλο ως τα πέρα της.

Της λέω πως σα την πρωτογνώρισα την άφησα να με μουσκέψει για πάντα.

Κι έτσι βρεγμένο, αστέγνωτο, με καλεί σε μνήμες λεύτερες, στον πιο βαθύ της και βαθύ τους παφλασμό που κάνει μιας θάλασσα να γίνει θάλασσά σου.

–Γραφής εικόνα δεύτερη–

Για τη στεριά σου τώρα

Γεμάτη φως, σκόνη και χώμα

Κι ασβέστη και ψηλό

γρασίδι και βουνό

και ελαιώνα

Γη στα δυο. Μα μια. Στο σκεπασμένο φως θωρώ τους δρόμους που κάποτε ακούγονταν τ' ανθρώπινα των πρωινών. Ζητώ, γη, να μ' επιστρέψεις σε κείνα τ' ανθρώπινα. Πώς ήταν ο αέρας σα φυσούσε; Πόση η κατηφοριά ως το σχολείο; Πόσοι περίμεναν με υπομονή το λεωφορείο; Κι εσύ μου λες πώς ήτανε τ' ανθρώπινα μα να με πας σ' εκείνα δε μπορείς. Πως μόνο γω μπορώ να σε πάω. Αρκεί να τα θυμάμαι κι ας μη τα γνώρισα. Να μην ξεχνώ αρκεί – μου λες. Στ' ανθρώπινα τα λεύτερα, να δεις τα σπίτια τα παλιά με μάτια ανοιχτά, παιδιά που θα μιλούν πίσω απ' τις πορτοκαλιές, όχι για συννεφιές. Λεύτερη να σε δω ξανά μου λες – για μένα και τον γιο μου και την κόρη μου, τη μάνα τους και τη δική μου, τους γιους σου και τις κόρες κι αδερφές σου, για κείνον τον πατέρα που κάθε σούρουπο ανάβει το καντήλι στον δικό του. Ν' ανάψω ένα κερί μου λες, στ' ανθρώπινα τα λεύτερα να σε γνωρίσω. Στις φωτεινές αυλές με τις χρυσές ελιές και τα στολίδια απ' τα πρώτα των κυκλάμινων παιχνίδια. Κι εγώ σου απαντώ:

Ακούμπησε στην ιδρωμένη μου παλάμη
Όχι από φόβο, δεν είν' αυτός που τη μουσκεύει
Που θα με πας είναι στη γη που μόνη της παλεύει
Να βγει απ' της σκοτεινιάς την παγερή θαλάμη
Που θα διαβώ τα μέρη κείνα τα παλιά μαζί σου
Στη γη σου

–Γραφής εικόνα τρίτη–

Και για τον ουρανό σου η ίδια πάντα προσευχή.

Α ν ά σ α τ ο υ π α ν τ ο ύ κ ι α ρ χ ή

ε σ ύ.

Αθήνα, 3.4.24

8:50 μμ

(από τη δεύτερη ποιητική συλλογή του Δημήτρη Ν. Χρυσόχου, *Σε μιας βροχής σελήνη· μεσένα*, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, 2024).